

Dagsavisen

Selskapet Nussir ASA har fått driftskonsesjon for en kobbergruve ved Repparfjorden i Finnmark. Finmalte masser fra vil bli tømt i et sjødeponi her. Foto: Ole Berg-Rusten/NTB Scanpix

Tenk globalt, gi F lokalt

Det er ikke Erna eller dette blå-blåe klovnespetakkelet de driver med i regjeringen som vil bli husket. Det er alle som kjemper for sin fjord og sin klode de neste ti årene.

Av [Sigrid Bonde Tusvik](#) KOMIKER. SKRIVER HVER FJERDE UKE I DAGSAVISEN.

KOMMENTAR

Publisert: 27. desember 2019 Sist oppdatert: 17:18, 27. des 2019

Natur og Ungdom lover et helvete. Samene vet at trenger de folk til å aksjonere, kommer det urfolk fra Canada, Australia, New Zealand og USA for å hjelpe dem. Norges koseligste navn, «Nussir», bør skape vrede langt utover Finnmarks grenser. Gruveslamdumping bør være årets ord, ikke det som egentlig ble kåret av Språkrådet; klimabrøl. Men det brøles! Og det er viktig at du hører det.

Jeg har ikke brukt en kalori i løpet av året på å tenke på gruveavfall som skal dumpes i både Førdefjorden og Repparfjorden, før jeg så trommisen i Madrugada, Jon Lauvland Pettersen, skrive om den svarte novemberfredagen, der Kongen i statsråd vedtok driftskonsesjonen for forgruvedriften. Han skrev blant annet på sin Facebook-side: «... det er dårlig pedagogikk å få folk flest til å hegne om kildesortering og de små tiltakene som til slutt gjør den miljømessige forskjellen – når regjeringa bak deres rygg, tillater velutprøvde tjuvtriks fra den industrielle revolusjonen for å kvitte seg med gruveavfall.»

Kampen for å bevare Repparfjorden som frisk, ikke som dumpingplass, har vart i ti år, men nå er firmaet Nussir ASA på frierferd for å skaffe kapital så de kan begynne med gruverifta og dumpe drit i fjorden. En laksefjord som har opplevd gruveslam før, i mindre skala, på 70-tallet og før det på 30-tallet. Finnmark er med andre ord vant med å ha gruverift, selv om vi søringer ikke vet en skitt om det. Men forrige gang det ble dumpa gift i fjorden, ble fisken grønn og reinen som beitet i områdene, fikk en merkelig lungesykdom som ingen av de andre beitende fikk andre steder. Og da snakker vi ikke om tonnevis av gruveslam, som selskapet Nussir ASA har lovet å dumpe i det alle i Kvalsund kaller for «Nussirhålla». Et litt dypere søkk i denne grunne ca. 60 meter dype fjorden, der de skal dumpe alt gruveavfallet de uansett må kvitte seg med. Ifølge Nussir og regjeringen med den mest grønne og skånsomme metoden som finnes. Problemet er at ingen tror på dem, bortsett fra dem som alltid ser profitt der andre ser miljøkatastrofe. De er positive så klart. Arbeidsplasser blir det, mest sannsynlig slik det alltid er med gruverift: de som kan dette arbeidet, flys inn og ut fra utlandet. Noen få i lokalmiljøet kan så klart få seg jobb, men den største jobben for lokalsamfunnet blir å rense fjorden for giftig avfall.

Problemet er at verden trenger kobber. Kobber får fart på det grønne skiftet. Men for å utvinne kobber, må man blant annet bruke kvikksølv. Kvikksølv og en haug andre giftige stoffer, vil bli dumpet i Nussirhålla så finkornet som svevestøv. Er det noe vi oslofolk klarer å se for oss, er det svevestøv. Det er så vidt jeg husker derfor vi ikke kjører på piggdekk og i snirklefarten 60 km/t på Ring 3 om vinteren. Det er dette som irriterer meg. At det er hundrevis at dumme saker om hvilken kjendis som skal spise kjøtt på julaften og hvordan livet som veganer har blitt for influenserne, når den egentlig store miljøkampen foregår i en fjord, ikke om rabatten på pinnekjøtt på REMA 1000. Selv om kjøttforbruk også er viktig. Det er ikke det jeg sier. Men vi spiser jo fisk også. Og selv vi som bare skal spise denne giftfulle fisken, klarer å se for oss en fjord full av gift. En av dem som har engasjert seg i akkurat dette, er Arnt R. Johannessen, tidligere fisker og overlege på Hammerfest sykehus. Ifølge han vil

Nussirs utslipp av det meget giftige kreftfremkallende tungmetallet Krom (CR2) alene utgjøre 360 tonn.

Han beskriver demonstrasjonene de har rundt gruvedriften som rene begravelsesseremonier. Det er et så stort alvor rundt det å forurense en fjord der kysttorsken gyter. En fjord som før var helt død nettopp på grunn av gruvedrift, men som de siste årene har hatt torsk, sel hval og et yrende liv i seg.

Hvorfor skal vi andre, som knapt tør å spise fisk fordi det er listeriabakterier i røkelaks og null Omega3 i oppdrettslaksen, bry oss om en fjord langt oppe i nord? Eller Førdefjorden på Vestlandet? Hvorfor er dette viktig?

Fordi all dumping av miljøavfall bør vi bry oss om. Vi vet jo at historien gjentar seg. Bare se på Donald Trump, eller vår nye oljelekkende Sylvi Listhaug og de andre klimafornekterlederne i vår tid. Det er folket som må bry seg, det er sånn verden blir mer miljøvennlig.

Et av de første og mest alvorlige tilfellene rundt sykdom relatert til forurensning er oppkalt etter den japanske fiskerbyen Minamata. På slutten av 50-tallet oppdaget man at mennesker ble rammet av kvikksølvforgiftning. Minamata-sykdommen førte til forferdelige misdannelser og død blant befolkningen, fordi fisk og skaldyr ble forgiftet. Saken vakte stor internasjonal oppmerksomhet og førte til nye og strengere regler for industriutslipp, ifølge Store Norske Leksikon. Repparfjorden har også vakt internasjonal oppmerksomhet. The Independent og The Barent Observer har blant annet skrevet om det. Også i Sverige har det fått oppmerksomhet. Russerne burde også bry seg, siden Havforskningsinstituttets høringssvar på Nussirs søknad om utslippstillatelse viser til at mengden utslipp av svevestøvpartikler utgjør ca. 800.000 tonn årlig av tungmetaller og annet giftig svevestøv. Det skal slippes ut 600 kg kvikksølvholdig masse i fjorden hvert år. Etter ti år snakker vi altså om seks tonn. Tidevannsstrømmene fra Repparfjord og sundene utenfor er gjennomgående svært kraftige med opp mot 6 knops fart og medvirker til at vannmassene i hele fjorden skiftes ut i løpet av en til to uker. Det gjør at svevestøvet blir fraktet ut til Golfstrømmen og til kanten av Barentshavet og i matfatet til Norge og Russland. Så Russland burde være høringspart i denne saken. Men der er jo både russere og nordmenn like, som Beaska Nillas, politiker og aktiv i kampen for samenes rettigheter, sa til meg over telefonen, da jeg ringte for å høre hvordan samene i området reagerer. Han kunne fortelle at hele dette området er kalvingsland. Hvis det er gruvedrift der, får ikke reinen kalver. Da blir det ikke rein, forklarte han meg, som om jeg var en dum søring. Noe jeg så klart er. Men dette var hvert fall mitt forsøk på å

forstå. Så neste gang du skroller forbi noe om dommen rundt klimasøksmålet, som egentlig skulle ha falt før jul, bør du klikke deg inn og bry deg om dem som faktisk gidder å ta opp kampen. De som er mer bekymra enn oss andre, de som vet at Grunnlovens paragraf 112 faktisk er brutt, og som stille feirer den historiske dommen fra høyesterett i Nederland, der de har dømt sitt eget land til å gjennomføre klimakutt.

Selv om Erna skrev under EUs vanndirektiv, men dropper å etterleve det hun har underskrevet. Hun står i FN og ber Brasil verne om regnskogen sin og snakker om viktigheten av rene hav, men gir grønt lys for å dumpe gift i egen fjord, så er det ikke Erna eller dette blå-blåe klovnespetakkelet de driver med i regjeringen som vil bli husket. Det er alle som kjemper for sin fjord og sin klode de neste ti årene. Slam lokalt gir mindre kred globalt.